

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРЬСКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10-05.01/242.00.1/ Б/ОК18-2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування

«30» серпня 2023 р., протокол №05
Голова Вченої ради
Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МУЗЕЄЗНАВСТВО»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
освітньо-професійна програма «Туризм і рекреація»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні
кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
«28» серпня 2023 р., протокол № 07

Т.о. завідувача кафедри
Галина ТАРАСЮК

Гарант освітньо-професійної програми

Марина КРУГЛЯК

Розробник: кандидат історичних наук, доцент Марина КРУГЛЯК

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 242 «Туризм і рекреація»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	
		Практичні	
		48 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
40 год.			
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 67 % аудиторних занять, 33 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Музеєзнавство» є дисципліною професійної підготовки обов'язкового компоненту освітньо-професійної програми зі спеціальності 242 «Туризм»

Передумова для вивчення дисципліни базується на вивченні таких дисциплін як «Історія розвитку туризму у світі та в Україні» та «Туристичні ресурси України».

Метою навчальної дисципліни є ознайомити студентів із найважливішими закономірностями та головними етапами розвитку музеєзнавства в світі та Україні, дати характеристику теоретичним і практичним аспектам діяльності та функціонування музеїв.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування уявлень про головні досягнення та культурну спадщину національного музеєзнавства;
- визначення характерних рис самобутньої української культури (на прикладі музейної спадщини) та її місця в загальнолюдському культурному просторі;
- розкрити взаємозв'язок світового та національного музеєзнавства;
- навчити здобувачів вищої освіти орієнтуватися в кращих надбаннях музейної спадщини України та світу;
- опанування навичок науково-фондової роботи, методики підготовки музейної експозиції та здійснення екскурсійної діяльності;
- вивчення основ музейного маркетингу та менеджменту, музейної педагогіки, психології та соціології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історичні етапи розвитку музейної справи у світі та в Україні;
- класифікацію музеїв за різними ознаками;
- основні принципи фондоутворення та збереження фондів музеїв;
- головні методи творення експозицій, що таке експонат та експозиція;
- теоретичні засади створення екскурсій та організації екскурсійних послуг;
- основні напрямки науково-дослідної та освітньо-культурної роботи музеїв.

вміти:

- орієнтуватися у науковій та періодичній музеєзнавчій літературі, відбирати найголовніше та систематизувати інформацію;
- аналізувати історичні аспекти розвитку та сучасний стан музейної справи в світі та Україні;
- складати тематично-експозиційний план;
- порівнювати та аналізувати основні тенденції розвитку музеїв світу та України;

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм»:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 4

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

ФК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів навчання (РН)** за спеціальністю 242 «Туризм»:

РН03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

РН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

РН08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

РН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичне та історичне музеєзнавство

Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна.

Об'єкт, предмет, методи та структура музеєзнавства як науки. Музеєзнавство в системі наук. Ключові поняття музеєзнавства: «музей», «музейна справа», «національна музейна політика», «предмет музейного значення», «музейний предмет», «музейна мережа», «музейне зібрання», «музейний фонд», «музейний фонд України», «музейна колекція». Поняття «музей». Функції і завдання музеїв. Класифікація (профілі) музеїв. Сучасні музеї світу. Екомuzeї. Віртуальні музеї. Феномен скансену. Найвідоміші скансени України та світу. Феномен дитячого музею. Популярні дитячі музеї світу. Музеї-замки України і світу. «Незвичайні» музеї світу. Музей XXI століття.

Тема 2. Історія розвитку музейної справи.

Передісторія музеїв: первісне збиральництво в країнах Стародавнього Сходу (Єгипті, Месопотамії), грецькі, елліністичні і римські мусейони. Александрійська бібліотека; музейне збиральництво в епоху Середньовіччя; музейна справа за часів Відродження, поняття про «кабінет», «студіоло», «кунсткамеру», «вундеркамеру», «галерею», «мюнцкабінет», «антикварій»; музейна справа в епоху Просвітництва; сучасне музейництво (XIX – початок XXI ст.). Музеї світу (галерея Уффіці, музеї Ватикану, Базельський художній музей, музей Ашмола в Оксфорді, Мюнхенська пінакотека, Британський музей, музей Прадо, Лувр, «Метрополітен-музей», Каїрський єгипетський музей, музей Гугун, Національний центр мистецтв імені Жоржа Помпіду тощо).

Музейна справа в дорадянській Україні (підросійська та півдавстрійська Україна) наприкінці XVIII – на початку XX ст.

Реорганізація пам'яткоохоронної сфери та музейництва в період визвольних змагань (1917–1921).

Розвиток музейного будівництва в Україні у радянський період. Музейне будівництво у Східній Галичині, Волині, Закарпатті, Північній Буковині у міжвоєнний період (1921–1939).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 5

Сучасний розвиток музеїв в Україні. Закон України «Про музеї та музейну справу» (29 червня 1995 р.).

Найвідвідуваніші музеї світу: Національний музей Китаю, Галерея сучасного мистецтва Тейт Модерн, Національна галерея (Лондон, Велика Британія), Національний музей авіації і космонавтики США, Музей природознавства (Лондон, Великобританія), Національний музей природознавства (Вашингтон, США), Центр мистецтв королеви Софії (Мадрид, Іспанія), Музей сучасного мистецтва XXI століття (Канада, Японія), Музей Вікторії та Альберта (Лондон, Великобританія), Музей д'Орсе (Париж, Франція), Музей Лувр (Париж, Франція), Музей Ватикану (Ватикан, Рим).

Музеї України. Красознавчі музеї як центри історичної пам'яті.

Визначні українські музеєзнавці (Микола Біляшівський, Віктор Гошкевич, Костянтин Гриневич, Володимир Дідушицький, Микола Макаренко, Ярослав Пастернак, Олексій Поль, Олександр Прусевич, Євфимій Сіцинський, Олександр Чоловський-Сас, Данило Щербаківський, Михайло Сікорський, Галина Мезенцева, Дмитро Яворницький, Федір Шміт, Федір Козубовський, Борис Возницький, Іван Гончар, Іларіон Свенціцький, Віра Свенціцька, Євгенія Спаська та ін.). Академік П.Т. Тронько і музейна справа.

Змістовий модуль 2. Прикладне музеєзнавство

Тема 3. Основні напрями роботи музеїв.

Фондова діяльність. Поняття музейного фонду. Наукове комплектування музейних предметів. Облік музейних предметів. Довідковий апарат музеїв. Зберігання, консервація і реставрація музейних колекцій.

Експозиційна робота музеїв. Поняття музейної експозиції, її види. Наукова підготовка, складання планів експозиції. Тематико-експозиційний план. Добір і виготовлення експонатів. Монтаж та відкриття експозиції.

Комерційна та фандрайзингова діяльність музеїв. Послуги платного відвідування установи. Інноваційні технології в сучасному музейному просторі. Музейний менеджмент. Музейний маркетинг. Маркетингові комунікації (офіційний сайт, засоби масової інформації, соціальні мережі, вхідний квиток). Музейний сервіс. Етика спілкування з відвідувачами. Дрес-код музейного працівника.

«Ніч музеїв». «День неспішного мистецтва». «Міжнародний танцювальний батл» Museum Dance-off та українські музеї. Міжнародний день селфі у музеях (Museum Selfie Day) і Україна.

Тема 4. Науково-дослідна та освітньо-виховна робота музеїв.

Завдання та організація науково-дослідної роботи музеїв. Види освітньо-виховної та культурно-освітньої роботи музеїв: наукові читання (конференції, сесії, засідання); лекція; консультація; гурток; студія; клуб; конкурси, вікторини, олімпіади; зустріч із цікавою людиною, концерти, літературні вечори, театралізовані вистави, кіноперегляди; музейне свято; майстер-клас; рольова гра. Експертська робота. Етапи підготовки екскурсії. Класифікація екскурсії. Сучасні музейні атракції. Музейна педагогіка. Музейна соціологія. Основні показники та тенденції відвідуваності музеїв.

Тема 5. Музейна архітектура.

Історія проектування архітектурних форм музеїв. Принципи проектування

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 6

архітектурних форм музеїв. Музеї, розташовані в пам'ятках культурної спадщини. Відомі архітектори музеїв: Ле Корбюзьє, Френк Ллойд Райт, Людвіг Міс ван дер Рое, Оскар Німейєр, Кендзо Танге, Заха Хадід.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма			
	Усього	лекції	Практичні	самостійна робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Теоретичне та історичне музеєзнавство				
Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна	24	6	6	12
Тема 2. Історія розвитку музеїв	36	10	18	8
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	<i>60</i>	<i>16</i>	<i>24</i>	<i>20</i>
Модуль 2				
Змістовий модуль 2. Прикладне музеєзнавство				
Тема 3. Основні напрями роботи музеїв	28	8	14	6
Тема 4. Науково-дослідна та освітньо-виховна робота музеїв	22	6	8	8
Тема 5. Музейна архітектура	10	2	2	6
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	<i>60</i>	<i>16</i>	<i>24</i>	<i>20</i>
<i>ВСЬОГО</i>	<i>120</i>	<i>32</i>	<i>48</i>	<i>40</i>

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Музеєзнавство як наукова дисципліна	6
2	Історія розвитку музеїв	18
3	Основні напрями роботи музеїв	14
4	Науково-дослідна та освітньо-виховна робота музеїв	8
5	Музейна архітектура	2
<i>РАЗОМ</i>		<i>48</i>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 7

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна

1. Американська дослідниця Клер Бішоп у своїй праці «Радикальна музеологія» розглядає еволюцію музею як «перехід від моделі музею XIX століття як аристократичного сховища елітарної культури до ідеї сучасного музею як «народного» храму дозвілля й розваг». Сутність радикальної моделі музею полягає в тому, що він більше експериментує, менше залежить від архітектури й висловлює більше політизований погляд на сучасну історичну дійсність. Чи погоджуєтеся Ви з цією думкою? Покажіть це на конкретних прикладах.

2. Розкрийте феномен приватного музею. Як розуміти вислів Клер Бішоп, яка пише про конфлікт двох систем цінностей: музею як «простору для культурної та історичної рефлексії» та музею як «сховища меценатського нарцисизму»? Чи можете Ви навести приклади успішності приватних музеїв в Україні і світі?

3. Статус музеології та її дослідницькі задачі визначено у двох групах концепцій. Перша група концепцій заперечує належність у музеології статусу самостійної наукової дисципліни («нігілістичний» підхід – І. Неуступни, Ж. А. Рів'єр, культурологічний підхід – К. Шрайнер, І. Ян, Т. Шола). На їхню думку, в музеології відсутні власні предмет та об'єкт дослідження, методи, категоріальний апарат. Натомість прихильники другої групи концепцій (інституційний підхід – Й. Бенеш, В. Вінтер, предметний підхід – З. Брун, Х. Векс, комплексний підхід – О. Разгон) визнають статус музеології та наявність у неї специфічних дослідницьких задач. Якої позиції дотримуетесь Ви? Свою думку обґрунтуйте.

4. Підготуйте доповідь про феномен музею гумору в Україні і світі. Для прикладу візьміть Будинок гумору й сатири (м. Габрово, Болгарія), Музей гумору (м. Сан-Антоніо-делос-Баньос, Куба), Just for Laughs Museum (м. Монреаль, Квебек, Канада), Museo de Humor (м. Буенос-Айрес, Аргентина). Серед музеїв України можна розглянути Музей гумору «Весела оселя» (Коломия), «Подалі від ближнього» (Луцьк), «Деца у нотаря» (Ужгород). Чи погоджуєтеся Ви з твердженням, що музеї гумору в Україні можуть існувати лише за умови спонсорської підтримки та ініціативного засновника? Наскільки важливі постаті Миколи Савчука, Василя Простопчука та Павла Чучки для існування вказаних музеїв в нашій державі?

5. Сучасні музеї світу. Екомузеї. Віртуальні музеї.

6. Феномен скансену. Найвідоміші скансени України та світу.

7. Феномен дитячого музею. Популярні дитячі музеї світу.

8. Музеї-замки України і світу.

9. «Незвичайні» музеї світу: Музей людського тіла «Corpus» (Нідерланди), Музей взуття (Канада), Музей карет (Португалія), Музей танцю (Швеція), Тиранський музей камікадзе (Японія), Музей атомної бомби (Японія), Японський музей сніжинок, Музей марципанів (Угорщина), Музей брехні (Німеччина), Музей паління (Індонезія) тощо.

10. Музей XXI століття (Музей Маххі, Рим, Італія; «Сумайя», Мехіко, Мексика; Музей Mercedes Benz», Штутгарт, Німеччина; Ordos & City Museum, Ордос, Китай; Jean Cocteau Museum, Ментон, Франція тощо).

Тема 2. Історія розвитку музеїв.

1. Підготуйте презентацію на тему: «Образ музею в кіномистецтві». Для прикладу візьміть такі фільми, як: «Ніч у музеї», «Бельфегор – привид Лувру», «Крадіжка у музеї»,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 8

«Музей воскових фігур», «Гудзонський яструб», «Код да Вінчі», «Янголи й демони», «Інферно», «Щигол» тощо.

2. Розкажіть про сучасні незвичні музеї України (наприклад, Музей гуцульської магії, Музей весілля, Музей сексу і сексуальних культур, Музей сновидінь, Музей ідей, Музей-писанка, Музей звуку тощо).

3. Перегляньте документальний фільм «Шодуар» (2018) (<https://www.youtube.com/watch?v=jhD9RNgvVH0>). Визначте роль барона де Шодуара у становленні музейної справи на Житомирщині.

4. Перегляньте документальний фільм «Незламний. Шлях до мрії» (2021), присвячений життю й діяльності Сергія Корольова (<https://megogo.net/ua/view/12025262-nezlamniy-shlyah-do-mrii.html>). Яку роль відіграв Національний музей космонавтики ім. С. П. Корольова при підготовці картини?

5. Розкажіть про найкращі музеї Старого світу, які отримали Європейську премію музей року (англ. European Museum of the Year Award, EMYA). Для прикладу можете взяти такі музеї, як: The Museum of Innocence – Музей невинності (Стамбул, Туреччина, 2014), Rijksmuseum (Амстердам, Нідерланди, 2015), POLIN Museum of the History of Polish Jews (Варшава, Польща, 2016), Musée d'ethnographie de Genève (Женева, Швейцарія, 2017), The Design Museum (Лондон, Велика Британія, 2018), Rijksmuseum Voerhaave (Лейден, Нідерланди, 2019), Stapferhaus (Ленцбург, Швейцарія, 2020), Naturalis Biodiversity Center (Лейден, Нідерланди, 2021), Museum of the Mind (Хаарлем, Нідерланди, 2022).

6. Проблеми розвитку музеїв в Україні і світі.

7. Визначні українські музеєзнавці (Микола Біляшівський, Віктор Гошкевич, Костянтин Гриневич, Володимир Дідушицький, Микола Макаренко, Ярослав Пастернак, Олексій Поль, Олександр Прусевич, Євфимій Сіцінський, Олександр Чоловський-Сас, Данило Щербаківський, Михайло Сікорський, Галина Мезенцева, Дмитро Яворницький, Федір Шміт, Федір Козубовський, Борис Возницький, Іван Гончар, Іларіон Свенціцький, Віра Свенціцька, Євгенія Спаська та ін.).

8. Академік П.Т. Тронько і музейна справа.

9. Внесок Всеволода Бруховського, Василя Кравченка та Леоніда Волинського у розвиток вітчизняного і світового музейництва (за книгою Г.П. Мокрицького «Образки минулого»).

10. Найвідвідуваніші музеї світу: Національний музей Китаю, Галерея сучасного мистецтва Тейт Модерн, Національна галерея (Лондон, Велика Британія), Національний музей авіації і космонавтики США, Музей природознавства (Лондон, Великобританія), Національний музей природознавства (Вашингтон, США), Центр мистецтв королеви Софії (Мадрид, Іспанія), Музей сучасного мистецтва ХХІ століття (Канада, Японія), Музей Вікторії та Альберта (Лондон, Великобританія), Музей д'Орсе (Париж, Франція).

11. Музейне будівництво у Східній Галичині, Волині, Закарпатті, Північній Буковині у міжвоєнний період (1921–1939).

12. Музеї Польщі.

Тема 3. Основні напрями роботи музеїв.

1. Опрацюйте книгу Андрія Бойко-Гагаріна «Музей, що заробляє» (Київ: Логос, 2020) та розкажіть про маркетингові новації, які можна використати в сучасному українському музеї.

2. Маркетингові комунікації (офіційний сайт, засоби масової інформації, соціальні мережі, вхідний квиток). Покажіть дієвість даних заходів на прикладі 1-2 музеїв України чи світу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 9

3. Музейний сервіс. Етика спілкування з відвідувачами. Дрес-код музейного працівника. Наскільки актуальними для України є вимоги до зовнішності працівника музейного закладу?

4. Розкажіть, як змінилося повсякдення музеїв за період російської агресії проти України (24 лютого 2022 року). Які музеї припинили свою роботу, які були знищено, як змінилася експозиційна та виставкова робота? Як поставилося світове музейне середовище до подій в Україні?

5. Опрацюйте публікації у журналі про мистецтво та колекціонування «Антиквар». Яке місце посідають публікації про музеї? На що, на Вашу думку, слід звернути увагу редакторам і журналістам видання?

6. Розкажіть про мистецьку виставку Dokumenta, яка щоп'ять років проводиться у м. Касселі (Німеччина). Як місцеві музеї долучаються до цієї виставки? Що цікавого можна було переглянути на Dokumenta fifteen 2022 року?

7. PR-комунікація між музеєм та суспільством.

8. «Ніч музеїв».

9. «День неспішного мистецтва».

10. «Міжнародний танцювальний батл» Museum Dance-off та українські музеї.

11. Міжнародний день селфі у музеях (Museum Selfie Day) і Україна.

12. Інноваційні технології в сучасному музейному просторі.

Тема 4. Науково-дослідна та освітньо-виховна робота музеїв.

1. Відвідайте сайти та сторінки у фейсбуку 4-5 музеїв України й продемонструйте, як вони проводять науково-дослідну та освітньо-виховну діяльність. Які конференції організовуються на базі музеїв? Які квести пропонуються учням?

2. Оберіть один з музеїв Житомирщини й розкажіть, які екскурсії він пропонує, яка вартість екскурсійного обслуговування. Запропонуйте свою тематику екскурсій. Що потрібно змінити нашим музеям у проведенні екскурсійної роботи?

3. Опрацюйте книги: Г. Копилова «Абетка. 3 колекції Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків» (Київ, 2016), Н. Космолінська, І. Магдиш «Гра в музей» (Львів, 2019), Г. Копилова, С. Лібет «Мій музей» (Київ, 2018) та покажіть, як автори пропонують налагодити комунікацію між музеєм та дитячою аудиторією.

4. Опрацювавши книги С. Вудфорд «Як розглядати картини» (Київ, 2021), Г. Перрі «Не бійтесь галерей» (Київ, 2017) та Й. Ідема «Як ходити до музею» (Харків, 2019), порівняйте організацію експозиційної діяльності у вітчизняних та зарубіжних музеях. Які поради авторів, на Вашу думку, є раціональними для впровадження в Україні, а які так ніколи й не матимуть успіху?

5. Прочитайте книгу Р. Клочко «Домівка для минулого. Про музеї, історію та мистецтво» (Львів, 2019). На яке коло читачів розраховане це видання? Чому література з музеєзнавства в Україні орієнтована більше на пересічного відвідувача закладів культури, а не на професіоналів?

6. Ознайомтеся із книгами: П. Гілен «Перформування спільного міста. На перетині мистецтва, політики й громадського життя: зб. статей» (Харків, 2019), «Комікс у музеї сучасного мистецтва» (Обріст Г. І., Крамб Р., Шпігельман А., Карлін Дж., Філоненко Б.); Харків, 2018). Якими є головні меседжі авторів даних видань? На яке коло читачів розраховані дані книги? Як їх можна використати при підготовці до роботи в музеї?

7. Спираючись на інтернет-ресурси, проаналізуйте вплив пандемії COVID-19 на розвиток музейної сфери у 2020–2022 рр. Які музеї стали найбільш відвідуваними в ці роки? Які заходи з безпеки відвідувачів було запроваджено?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 10

8. Музеї та екскурсійно-туристичний рух.
9. Основні показники та тенденції відвідуваності музеїв.
10. Музейна справа на сторінках журналів («Вічний мандрівник», «Антиквар», «Міжнародний туризм», «Локальна історія» та ін.).
11. Архітектура сучасних музеїв. Відомі архітектори (Ле Корбюзьє, Людвіг Міс ван дер Рое, Оскар Німейєр, Заха Хадід та ін.)

Тема 5. Музейна архітектура.

1. Історія проектування архітектурних форм музеїв. Принципи проектування архітектурних форм музеїв. Зробіть конспект.
2. Музеї, розташовані в пам'ятках культурної спадщини. Зробіть конспект.
3. Відомі архітектори музеїв: Ле Корбюзьє, Френк Ллойд Райт, Людвіг Міс ван дер Рое, Оскар Німейєр, Кендзо Танге, Заха Хадід. Підготуйте реферат або презентацію.

7. Індивідуальні завдання

1. Об'єкт, предмет, методи музеєзнавства.
2. Структура музеєзнавства як науки.
3. Музеєзнавство в системі наук.
4. Поняття «музей».
5. Функції і завдання музеїв.
6. Типи та профілі музеїв.
7. Ключові поняття музеєзнавства: «музей», «музейна справа», «національна музейна політика», «предмет музейного значення», «музейний предмет», «музейна мережа», «музейне зібрання», «музейний фонд», «музейний фонд України», «музейна колекція».
8. Сучасні музеї світу. Екомузеї. Віртуальні музеї.
9. Феномен скансену. Найвідоміші скансени України та світу.
10. Феномен дитячого музею. Популярні дитячі музеї світу.
11. Музеї-замки України і світу.
12. Первісне збиральництво в країнах Стародавнього Сходу (Єгипті, Месопотамії).
13. Грецькі, елліністичні і римські музейони. Александрійська бібліотека.
14. Музейне збиральництво в епоху Середньовіччя.
15. Музейна справа за часів Відродження. Поняття про «кабінет», «студіоло», «кунсткамеру», «вундеркамеру», «галерею», «мюнцкабінет», «антикварій».
16. Музейна справа в епоху Просвітництва.
17. Сучасне музейництво (XIX – початок XXI ст.).
18. Музейна справа в дорадянській Україні (підросійська та південноукраїнська Україна) наприкінці XVIII – на початку XX ст.
19. Реорганізація пам'яткоохоронної сфери та музейництва в період визвольних змагань (1917–1921).
20. Розвиток музейного будівництва в Україні у радянський період.
21. Сучасний розвиток музеїв в Україні. Закон України «Про музеї та музейну справу» (29 червня 1995 р.).
22. Музеї світу.
23. Музеї України.
24. Музеї рідного краю (Житомирщини).
25. Проблеми розвитку музеїв в Україні і світі.
26. Визначні українські музеєзнавці (М. Біляшівський, В. Гошкевич, К. Гриневич, В. Дідушицький, М. Макаренко, Я. Пастернак, О. Поль, О. Прусевич, Є. Сіцинський,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 11

О. Чоловський-Сас, Д. Щербаківський, М. Сікорський, Г. Мезенцева, Д. Яворницький, Ф. Шміт, Ф. Козубовський, Б. Возницький, І. Гончар, І. Свенціцький, В. Свенціцька, Є. Спаська та ін.).

27. Поняття музейного фонду.

28. Наукове комплектування музейних предметів. Облік музейних предметів. Довідковий апарат музеїв.

29. Зберігання, консервація і реставрація музейних колекцій.

30. Поняття музейної експозиції, її види.

31. Наукова підготовка, складання планів експозиції. Тематико-експозиційний план.

32. Добір і виготовлення експонатів.

33. Монтаж та відкриття експозиції.

34. Комерційна та фандрайзингова діяльність музеїв. Послуги платного відвідування установи.

35. Нові музейні технології. Музейний менеджмент. Музейний маркетинг.

36. Завдання та організація науково-дослідної роботи музеїв.

37. Види освітньо-виховної роботи музеїв.

38. Екскурсійна робота.

39. Музейна педагогіка і музейна соціологія.

40. Архітектура сучасних музеїв. Відомі архітектори (Ле Корбюзьє, Людвіг Міс ван дер Рое, Оскар Німейєр, Заха Хадід та ін.).

41. Міжнародні музейні акції: Міжнародний день музеїв, «Ніч музеїв», День неспішного мистецтва, Міжнародний танцювальний батл «Museum Dance-off», Міжнародний день селфі у музеях (Museum Selfie Day) і Україна.

42. Музейна справа на сторінках журналів («Вічний мандрівник», «Антиквар», «Міжнародний туризм», «Локальна історія» та ін.).

43. Музейний сервіс. Етика спілкування з відвідувачами. Дрес-код музейного працівника.

44. Вплив пандемії COVID-19 на розвиток музейної сфери у 2020–2022 рр. Які музеї стали найбільш відвідуваними в ці роки? Які заходи з безпеки відвідувачів було запроваджено?

45. Музеї під час російської агресії проти України (24 лютого 2022 року). Які музеї припинили свою роботу, які були знищено, як змінилася експозиційна та виставкова робота? Як поставилося світове музейне середовище до подій в Україні?

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовують наступні методи:

а) які забезпечують опанування навчального предмета (слухання лекцій);

б) які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (практичні заняття у формі навчальних дискусій, проблемних ситуацій, творчі завдання, пошук і дослідження, виконання індивідуального завдання, тощо);

в) методи контролю і самоконтролю у навчальній діяльності (поточне опитування, написання модульних контрольних робіт, екзамен у формі тестових завдань, питання для самоконтролю, у т. ч. через комп'ютерні освітні системи).

Серед інтерактивних методів, форм і прийомів, що найчастіше використовуються в навчальній роботі, слід назвати такі: аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); публічний виступ; та ін.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 12

9. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінка знань студентів базується на застосуванні диференційованого підходу до організації контролю якості знань студентів.

Система контролю знань студентів з курсу «Музеєзнавство» включає в себе поточний та підсумковий контроль (екзамен). Поточний контроль та оцінювання знань студентів здійснюється за наступними напрямками:

- систематичність та активність роботи вивчення відповідного модулю дисципліни;
- якість виконання завдань для самостійного опрацювання;
- якість виконання індивідуальних завдань;
- тестування;
- якість виконання практичних завдань та вирішення задач;
- якість виконання модульної контрольної роботи.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються наступні **форми (методи) контролю:**

1. Усна (відповідь здобувача на окреме питання теми, бесіда під час розгляду проблемного питання, виступи на практичних (семінарських) заняттях, захист презентації або реферату, виконання тестових завдань, тощо).
2. Письмова (індивідуальна робота, самостійна робота, модульна контрольна робота або тестування (письмове)).
3. Перевірка рівня навчальних досягнень здобувачів з дисципліни здійснюється на основі результатів модульних контрольних робіт або тестування (письмове) та підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота					Сума
Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	
15	30	30	15	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувача виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Модульний контроль – це контроль знань здобувачів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів здійснюється за 100 бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі здобувач має право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, якщо здобувач хоче покращити підсумкову оцінку із дисципліни, він має скласти екзамен.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 13

Таблиця

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бойко-Гагарін А. С. Музей, що заробляє. Manual для маркетолога. Київ : Логос, 2020. 200 с.
2. Вербицька П. В., Пасічник Р. Е. Музей як комунікативний та освітній простір : навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 232 с.
3. Виноградова О. В., Дарчук В. Г. Основи музеєзнавства : навч. посібник. Львів : Магнолія 2006, 2017. 185 с.
4. Вступ до музеєзнавства і пам'яткознавства: навч. посіб. / за наук. ред. О. М. Гончарової, С. Ж. Пустовалова. Київ : Вид-во Ліра-К, 2019. 490 с.
5. Карпов В. В. Соціологія музею: презентація на тлі простору і часу. Київ : НАКККіМ, 2015. 168 с.
6. Клочко Р. Домівка для минулого. Про музеї, історію та мистецтво. Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. 88 с.
7. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв : посібник / [під ред.: В. Великочого, Н. Гасюк]. Івано-Франківськ : Плай, 2005. 64 с.
8. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Основи музеєзнавства : навч. посібник. Київ : Знання, 2008. 428 с.
9. Терський С., Савченко О. Історія музейної справи та охорони культурної спадщини в Україні: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 260 с.
10. Поколодна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.

Допоміжна література

1. Абетка. З колекції Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків / Г. Копилова. Київ : Основи, 2016. 76 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК18- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 14

2. Волхонович Ю. Що колекціонує Американська кіноакадемія? *Антиквар*. 2022. № 1. С. 111–125.
3. Гайда Л. Другий Всеукраїнський музейний фестиваль та актуальні аспекти розвитку музейної педагогіки. *Краєзнавство*. 2009. № 3-4. С. 170–173.
4. Данилюк А. Українські скансени. Історія виникнення, експозиції, проблеми розвитку. Львів : Навчальна книга – Богдан, 2006. 104 с.
5. Дворкін І. Музейні установи в українському національному русі Наддніпрянщини наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. *Місто: історія, культура, суспільство: Е-журнал урбаністичних студій*. 2017. № 1 (3). С. 83–91.
6. Ківшарь Т. Музеєзнавство. *Спеціальні історичні дисципліни : довідник : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. Н. Войцехівська (кер. авт. кол.), В. В. Томазов, М. Ф. Дмитрієнко [та ін.]. Київ : Либідь, 2008. С. 375–383.*
7. Курченко Т. Формування музейної мережі Півдня України у першій половині ХІХ століття. *Краєзнавство*. 2011. № 4. С. 178–183.
8. Маньковська Р. Краєзнавчі музеї в Україні: історія і сучасність. *Краєзнавство*. 2000. № 1. С. 153–159.
9. Шерман Г. «Теперішня війна – це ще й війна за культурну спадщину, і в ній ми також мусимо перемогти». *Антиквар*. 2022. № 2-3. С. 54–59.
10. Шидловський І. В. Історія музейної справи та зоологічних музеїв університетів України. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 112 с.
11. Янчикова А. Нові підходи до організації музею у ХХІ столітті. *Public History, Історія в публічному просторі: збірник Міжнародної наукової конференції (Київ, 20 травня 2022 року)*. За ред. Юрія Латиша. Київ, 2022. С. 154–157.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. 9 найцікавіших дитячих музеїв світу. URL: <https://ditvora.com.ua/9-naycikavishyhdytyachyh-muzeiv-svitu>.
2. Їдемо на екскурсію до найдивніших музеїв світу. URL: <https://bilopillia.city/articles/144782/najdivnishi-muzei-svitu--do-mizhnarodnogo-dnya-muzeiv>.
3. Малинський підводний музей. URL: <https://ua.discover.net.ua/locations/malinsky-podvodny-muzei>.
4. Мандрівку Музеєм природи в Херсоні проведе аудіогід. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2787992-mandrivku-muzeem-prirodi-v-hersoni-provede-audiogid.html>.
5. Рябчук С. День неспішного мистецтва в Україні: здійсніть антимарафон по музейних залах. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/04/13/230282/>.
6. Рябчук С. Slow Art Day по-американськи. URL: <http://prostir.museum/ua/post/41725>.
7. Чириця І. Музей сотні ремесел. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2644259-muzej-sotni-remesel.html>.
8. International Museum Day 2018. URL: <http://network.icom.museum/international-museum-day>.
9. Slow Art Day. About. URL: <https://www.slowartday.com/about/>.
10. Slow Art Day History – Getting Started. URL: <https://www.slowartday.com/about/history/>.